

Izdavatelj in urednik:
Andrej Žumer,
 nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 4.

Ljubljana, 16. svečana 1893.

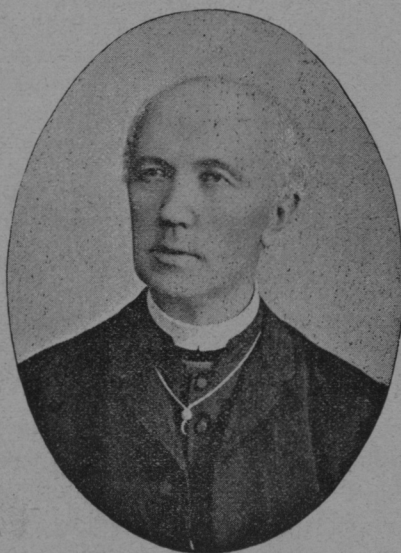
XXXIII. leto.

Vsebina. Jožef Marn. — —z— Risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — J. D.: Družba sv. Mohorja in učitelji na Kranjskem. Književnost. — Listek. — Naši dopisi: S Krasa. — Iz Stopič. — Z Dolenjske. — Z Dobrove. — Z Iga. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljske službe.

† **Jožef Marn.**

(Podoba iz lista „Dom in Svet“.)

„Učiteljski Tovariš“ je naznanil že v | „Jezičnika“, ki je celih trideset let iz-
 svoji zadnji številki, da
 je dné 27. prosinca t. l.
 izgubil svojega najpri-
 nejšega, najvztrajnej-
 šega in najodličnejšega
 sotrudnika! Umrl je po
 večmesečnem bolehanji
 c. kr. gimnazijalni pro-
 fesor v p., častni kano-
 nik, konzistorijalni svét-
 nik, velezaslužni pred-
 sednik „Slovenske Ma-
 tice“, z viteškim križem
 Franc-Jožefovega reda
 odlikovani slovenski pi-
 satelj **Jožef Marn**,
 bralcem našega lista od
 njegovega pričetka do
 letos priljubljeni spisovatelj zanimivega | V kratkih lapidarnih stavkih našteva tako

hajal v našem listu ter
 našim učiteljem korenito
 opisal 552 slovenskih pi-
 sateljev od XVI. veka
 do naše dôbe. Zadnji
 pisatelj, katerega je opi-
 sal kanonik Marn v „Uči-
 teljskemu Tovarišu“ bil
 je „Jezičnikov“ spiso-
 vatelj sam, in kdor bere
 ta samoživotopis, mora
 reči, da si zaslužnejši
 mož nikoli ni postavil
 skromnejšega spo-
 menika, nego ga je po-
 stavil kanonik Marn svo-
 jemu tridesetletnemu
 književnemu delovanju!

V kratkih lapidarnih stavkih našteva tako

rekoč samo naslove svojim spisom, priobčenim v cerkvenih, političnih in šolskih listih, a popolnoma molči, koliko napornega dela in preiskovanja tiči za temi ponižnimi naslovi. In še ta skromni životopis je hotel blagi pokojnik nekako opravičiti proti uredniku našega listu, kateremu je o Božiči poslal nastopni listič:

„Čestiti gospod Urednik!

Bolezen, koja noče še me popustiti, zdelala me je tako, da moram sodelovanje pri „Učiteljskem Tovarišu“ ustaviti. SXXX. letnikom sklenem „Jezičnika“. Zadnji pisatelj bodi moral pač v „Tovariša“ še le 1. jan. 1893. Da sem opisal sam sebe, temu se boste čudili! Ali nekatere napačne kritike in zlasti dr. Gl. v svoji slovstveni zgodovini, ki jo je poslal „Matici“, daje mi povod k temu. Pripisuje mi reči, ki niso moje, nekatere celo napak tolmači etc.

Založništvo je doslej pošiljalo dva „Tovariša“ v dar dvema gimnazijskima učencema. Ker sem spregel v šoli in nimam zveze več z gimnazijo, naj tudi to pošiljanje k meni preneha z novim letom 1893. Morebiti bi bilo bolje dajati „Tovariša“ kateremu pripravniku zastonj, da se tako pridobi za dobro stvar.

Naročnino za svoj exemplar pošljem do časa.

Vesele praznike in srečno novo leto
želim Vam Vaš Jos. Marn“.

Glasneje nego ta s svojo roko pisani životopis pa o vrlem moži govoré njegova monumentalna dela. Nihče pred njim nam ni tako jasno razbistril najtemnejših časov naše književne zgodovine kakor Marn; nihče pred njim ni nagromadil toliko uče-

nega gradiva za sestavo celotne in pragmatične povestnice našega slovstvenega delovanja in duševnega razvijanja kakor on. In da nam Marn ni ostavil nobene druge knjige nego trideset letnikov svojega „Jezičnika“ — uže to delo je vredno večne hvaležnosti slovenskega naroda!

Toda kako raznovrstno, kakó mnogostransko je bilo poleg težavnih šolskih poslov zlasti prejšnja leta njegovo delovanje, o tem govoré mnogi tečaji „Zgodnje Danice“ in „Slovenca“, v katerih je zlasti rad priobčeval šolsko-politične razprave ali pa književne listke. Zadnja leta pa je predsednik „Slovenske Matice“ modro in s čudovito lepim taktom vodil ta prvi naš književni závod, zbiral okoli sebe delavne možé raznovrstnega političnega prepričanja ter jih vabil na zložno slovstveno delovanje, tako da imamo lepi razcvit „Slovenske Matice“ v prvi vrsti pripisovati njemu, ki se je previdno ogibal vsega, kar nas razdvája, ter vedno iskal in poudarjal to, kar nas veže in jedini!

Marn je z vsem svojim delovanjem pokazal, da je bil resničen prijatelj slovenskega učiteljstva in iskren podpornik slovenskega šolstva in zlasti naš list njemu ne more dati lepše hvale, nego je ta, katero je prejšnji zaslužni urednik direktor Andrej Praprotnik rekel o vrlem moži: „Brez „Jezičnika“ bi ne bilo „Tovariša“! Tem besedam se od vsega srca pridružujemo tudi mi ter prosimo slovensko učiteljstvo, da blagemu pokojniku ohrani hvaležen in časten spomin.

Risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah.

III. Opazke iz lastne skušnje.*)

Dobro napredovanje obrtnih in rokodelskih učencev je posebno zavisno od

Nadaljevanje člankov priobčenih v Učit. Tovarišu 1. 1891. št. 21. in 22.

tega, da si učenci izberó svojim zmožnostim primerno obrt, kajti napačno je, ako postanejo ljudski učenci, ki nimajo nikake zmožnosti za risanje, — mizarji in ključničarji, risarji pa — peki in mesarji. V tem

oziru lahko največ vplivajo ljudski učitelji na svoje učence z dobrim svetom, kedar ti zapišejo ljudsko šolo ter hočejo postati rokodelci.

Važna je pa tudi razdelitev učencev v obrtno-nadaljevalni šoli, ker peki in mizarji ne potrebujejo risanja, tembolj pa mizarji in ključaničarji. Za prve je važno le računstvo in spisje, za druge pa tudi risanje, posebno strokovno. Na to se je torej ozirati pri razdelitvi učencev v oddelke in razrede. Učence treba je pa razdeliti z ozirom na njih sposobnost in obrt tudi pri risanju v posebne oddelke in sicer zidarje, tesarje, mizarje, kovače, ključaničarje in še druge stavbinske obrtnike skupaj, ker ti potrebujejo bolj konstruktivno risanje; krojače in čevljarje pa zopet skupaj, kajti za te je važnejše prostoročno risanje. Vsled tega se pogostoma primeri, da učenec z ozirom na svojo sposobnost in obrt obiskuje risanje v pripravljalnem tečaju, računstvo in spisje pa v 1. razredu ali pa tudi narobe. Pazi naj se tudi na to, da se nesposobni učenci nikdar ne spuščajo v višji oddelek. Navadno naj se vsi učenci sprejmo v pripravljalni tečaj in le tisti rokodelski dečki, ki so več kot petrazredne ljudske šole dovršili z dobrim vspehom, smejo vstopiti v višji razred, ker učni smoter obrtno-nadaljevalnih šol je jako obširen.

Dober uspeh je pa pri rednem šolskem obiskovanju še posebno odvisen od dobre discipline in racijonelne metode.

Učencem naj se tedaj v začetku šolskega leta razlože slovesno v pričo šolske gosposke in učiteljstva nalašč za nje sestavljena ustrahovalna pravila, po katerih se jim je ravnati. Pri navadni razuzdanosti rokodelskih učencev treba je strogo postopati in ako navadne šolske kazni ne pomagajo, potem mora za posebno velike prestopke šolsko vodstvo na pomoč poklicati politično oblast, da hudobneže kaznuje po § 11. cesarskega patenta z l. 1854.

Učni napredek je pa tudi jako odvisen od dobre, lahko umljive metode, kajti učenci so navadno, posebno na deželi, slabo pripravljeni ter se večinoma doma nič ne uče. Mnogo se mora torej učitelj truditi, da vsaj v šoli dečkom nekaj naukov v glavo vbije.

Pri merstvenem pouku je najbolje, da učitelj učencem vsako uro na tablo zapiše že razložena geometriška pravila, po katerih učenci izdelujejo razne naloge, ker le malokdo se jih zapomni na pamet. Za te učence velja posebno latinski izrek: „*Repetitio est mater studiorum*“, — brez tega je malo vspeha.

Pa tudi pri risanju je treba najjednostavnejše metode. — Zaradi pomanjkanja časa in ker imajo ti učenci navadno slabo šolsko podlago, naj se razlagajo iz konstruktivnega risanja le najpotrebnejše konstrukcije. Slabeyši učenci naj tudi rišejo le očrte (*Aufrisse*) stavbnih in strojskih predmetov; da si učenci pri risanju pridobé tehniško izurjenost, morajo tudi pogostoma risati po vzornih predlogah, kajti le na ta način se priučé pravilnega risanja po modelih. Risarski pouk bodi vsikdar praktičen ter vedno v zvezi z učenčevo obrtjo. Učenec, ki dovrši obrtno-nadaljevalno šolo mora znati napraviti od sleharnega predmeta popolni črtež (očrt, načrt in pročrt (profil ter perspektivno podobo).

L. 1891. je „Učit. Tovariš“ v 21. številki navedel najvažnejše in najprimernejše risarske zbirke. V sledečem pa podamo učitelju praktično razdelitev posamnih listov po obrtih in sicer:

1.) Iz Heskega navoda „*Anleitung zum Zeichnen einfacher Objecte des Bau- und Maschinenfachs*“ moremo rabiti

- a) za zidarje: List 1, 5, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 29, 30 in 34.
- b) za tesarje: List 4, 11, 12, 25, 26, 27 in 30.
- c) za mizarje: List 28.
- d) za kovače: List 2, 3, 8, 13, 14, 20, 21, 32, 33, 34, 35 in 36.
- e) za ključaničarje: List 3, 6, 7, 31 in 33.

f) za kleparje: List 26.'

g) za kolarje: List 8, 13 in 14.

2.) Iz zbirke „Riewel & Schmidt, Bau-technische Vorlageblätter für Maurer, Zimmerleute, Bautischler etc.“ rabimo

a) za zidarje: List 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 in 44.

b) za tesarje: List 2, 4, 5, 6, 9, 15, 16, 19, 20, 21, 40, 43, 44 in 45.

c) za mizarje: List 5, 10, 11, 18, 19, 20, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 in 46,

d) za ključaničarje: List 34 in 35.

Pri vsakoletnih predpisanih risarskih izložbah naj se razstavijo tudi vse risarske zbirke, ker so jako poučljive za obrtnike. Izvršene risbe pa naj učitelj učencem razdeli še le potem, ko so popolnoma dovršili šolo.

Končno naj še omenimo, da mora sleharna obrtno-nadaljevalna šola biti naročena na list „Centralblatt für das gewerbliche Unterrichtswesen“, katerega izdaja A. Hölder na Dunaji. Ta list prinaša važne uradne naredbe in razne novice zadevajoče obrtni pouk.

--z--

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

III. Šola za mlade mornarje c. in kr. vojne mornarice.

Vojna mornarica ima posebno šolo za mladeniče, ki hočejo postati mornarji. Ker se ti v tej šoli dobro izobrazijo in potem lahko dobé razmerno dobro plačane službe in ker je ta šola med ljudstvom premalo znana, pozivlje c. kr. deželni šolski svet vse c. kr. okrajne šolske svete, da opozore vsa šolska vodstva na to šolo v ta namen, da ljudstvo, oziroma iz šolske dolžnosti izstople dečke o tej šoli pouče. Na razpolago nam je dotični razpis c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. V razpisu imenovana brošura se dobi pri šolskih vodstvih ali pa, če je šolsko vodstvo nima, pri c. kr. okrajnih šolskih svetih. Razpis se glasi:

Z. 523

St. Sch. B.

Um einen grössern Zuzug zur Schiffsjungenschule der k. u. k. Kriegs-Marine herbeizuführen, wurde angeordnet, dass Wesen der Schiffsjungenschule sowie die nicht zu unterschätzenden Vortheile, die den die Schule absolvierenden Individuen erwachsen, in weiteren Kreisen der Bevölkerung bekannt zu machen.

Demgemäss wird infolge Erlasses des hohen k. k. Landesschulrathes vom 13. September d. J. Z. 2034 auch die Schulleitung von dem Bestande der Schiffsjungenschule mit dem Auftrage in Kenntniss gesetzt, die die Schule besuchenden Knaben auf dieselbe eingehend aufmerksam zu machen und ferner, je nachdem sich hiezu Gelegenheit ergibt, auch die Aufmerksamkeit der Eltern der schulbesuchenden Knaben auf den Bestand der gedachten Schiffsjungenschule zu lenken.

Der Zweck, welchen die Schule verfolgt, die Bedingungen welche bezüglich der Aufnahme in die Schiffsjungenschule bestehen und die Aussichten, welche sich den aus der Schule austretenden Schülern für die weitere Laufbahn eröffnen, sowie die detaillierten Angaben über Verpflegung, Bekleidung und Löhnung der Schiffsjungen, sind dem zu diesem Behufe für den Amtgebrauch mitfolgenden, ausführlichen offiziellen Prospective: „Die Schiffsjungenschule der k. u. k. Kriegsmarine“ zu entnehmen.

K. k. Stadtschulrath.

Laibach, am 9. November 1892.

Der Vorsitzende:

Grasselli.

Družba sv. Mohorja in učitelji na Kranjskem.

Pregled učiteljev udov v letu 1892. po Popotnikovem koledarji za l. 1893.

Ime okraja	Koliko je učenih močij			O teh je pri družbi sv. Mohorja vpisanih			V odstotkih			Opomnja
	skupno število	učiteljev	učiteljic	skupno število	učiteljev	učiteljic	skupno število	učiteljev	učiteljic	
Ljubljana mesto	38	30	8	11	9	2	28·94	30	25	Šteti so: obe vадnici, I. in II. mestna deška šola, 8 razredna dekliška, šola na Gradu in na Barji.
Črnomelj	33	25	8	11	11	—	33·33	44	—	Upokojeni učitelji niso nikjer šteti
Kamnik	38	30	8	19	17	2	50	56·66	25	—
Kranj	55	40	15	26	23	3	47·27	57·5	20	—
Krško	53	38	15	31	27	4	58·49	71	26·66	Meščanski učitelji so šteti
Litija	37	27	10	17	16	1	45·94	59·26	10	—
Ljublj. okolica	46	37	9	30	25	5	65·2	67·54	55·5	—
Logatec	53	30	23	22	16	6	41·51	53·33	26	—
Novomesto . . .	43	34	9	14	11	3	32·55	32·35	33·33	—
Postojina . . .	58	44	14	29	24	5	50	54·54	35·71	—
Radovljica . . .	33	25	8	19	18	1	57·57	72	12·5	—
Kočevje	53	41	12	19	16	3	35·84	39	25	—
Skupno	540	401	139	247	211	36	45·47	52·61	25·9	—

Iz tega pregleda se razvidi, da izmed vsih učnih močij še polovica ni vpisanih v družbo sv. Mohorja, izmed učiteljev malo nad polovico, od učiteljic pa komaj četrtno. To ni kaj častno za nas učitelje, ko se vender tolikrat povdarja po vseh slovenskih časopisih korist družbe sv. Moharja za slovenski narod. In učitelji bi imeli imeti tu prvo mesto drugim v izgled. Učitelji se štejejo kaj radi med slovensko inteligencijo. Morda se zato sramujejo brati knjige družbe sv. Mohorja, ker so pisane za bolj priprosto ljudstvo? No, če je temu tako, mislil bi si kdo, da so vsi učitelji vpisani kot udje pri „Matici slovenski“, ki izdaja knjige bolj za izobražence. Da temu ni tako, je dokazal g. Fr. Jaklič v 23. šte. Učit. Tovariša m. l. Naštel je od 524 učiteljev le 69 udov. In letos ni bolje, ker od 540 učnih močij je le 70

udov pri Matici slovenski brez vpokojenih učiteljev. Ako hoče kdo primerjati imenik družbenikov sv. Mohorja in Popotnikov koledar našel bode tudi, da so udje družbe sv. Mohorja večinoma le starejši učitelji, mlajše moči, posebno pa gospodičine učiteljice, se temu odtegujejo, kar kaže število 36 od 139 učiteljic. Nadaljnega razmotrivanja ni treba.

Ker je zdaj čas za vpisovanje udov k družbi sv. Mohorja, naj ni jeden učitelj in učiteljica ne zamudi plačati malenkost od jednega goldinarja pri poverjeniku svojega kraja, da tako rešimo čast učiteljstva; če ne bodo drugi stanovi kazali na nas, da smo malomarneži in da nam ni mar za izobražbo naroda. Komur je pa vsebina knjig družbe sv. Mohorja prepriprosta, naj podari knjige kakemu ubogemu učencu, storil bode vsaj dobro delo.

J. D.

Književnost.

Levstikovi zbrani spisi. Uredil Francšek Levec. II. zvezek. Proza II. Vsebina: Kritike in polemike. — Tolmač. — Kazalo. Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1892. Str. 316. Cena nevez. 2 gld. — V tem zvezku je košček slovenske estetike. Malo je slovenskih knjig, katere bi človek čital takó s pridom kakor ravno to. Zanimljivo je vse, zlasti pa „Napake slovenskega pisanja“. Njegovi nauki so privedli slovenske pisatelje šele na pravo narodno pot, kajti boril se je z onimi svojimi vrstniki, ki so osrečevali naše ljudstvo s spisi pisanimi v spakedrani slovenščini in v tujem duhu. Učil jih je, kako morajo pisati. Njegovi neprijatelji so bili sicer strastni in močni, a vender je Levstik premagal s svojimi nazori, kateri so napósled prišli v veljavo. Cena je posameznim zvezkom res velika, vender ne bode nikomur žal za denar, kajti vsaka Levstikova knjiga ima stalno vrednost. On je naš klasik.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Uredil Fr. Levec. XI. zvezek. Dramatični spisi. — Pripovedne pesmi. V Ljubljani, 1892. Založila in natisnila »Narodna tiskarna«. Str. 310. Cena nevez. 60 kr., vez. 1 gld. — Izdajanje Jurčičevih spisov je dospelo do predzadnjega zvezka in skoraj bomo imeli to, za naše razmere zelo ceno izdajo našega najboljšega pripovedovalca vso dotiskano. Ker so se zvezki izdajali v dolgih presledkih, bilo je mogoče vsako knjigo si

omisliiti sproti. Ta zvezek je zlasti važen, ker sta v njem tragediji »Tugomer« in »Veronika Deseniška«, katera se je nekoliko spremenjeno igrala pri otvoritvi deželnega gledališča. Pesni pa kažejo, da je bil pokojni Jurčič sicer dober pripovedovalec, toda nespreten versifikator.

Slovenska Matica je razposlala za l. 1892 naslednje tri knjige.

1. **Slovenska zemlja.** Opis slovenskih pokrajin v prirodoznanskem, statističnem, kulturnem in zgodovinskem obziru. I. del. Poknežena grofija Goriška in Gradiščanska. Prirodoznanski, statistični in kulturni opis. (22 podob). Spisal S. Rutar, c. kr. gimnazijalni profesor. Ljubljana 1891. Natisnila R. Miličeva tiskarna. Str. 116. Knjigarska cena 50 kr. — Goriška dežela je opisana zelo mikavno in natančno in tako upamo, da bodo tudi druge slovenske dežele dobro opisane, da bomo vender enkrat imeli dobro zemljepisje in pravično zgodovino domače zemlje. Podobe zelo povzdignejo vrednost knjige.

2. **Henrik Sienkiewicz: Z ognjem in mečem.** Povest iz davnih let. Iz poljščine preložil M. M. Ilustriral Viktor Oliva. Del I. in II. Zabavne knjižice VII. zvezek. Natisnil F. Šimaček v Pragi. 1892. Str. 233 velike 4°. Knjigarska cena 1 gld. 50 kr. — Povest je veličastna. Najboljši poljski pisatelj verno risa v njej kozaško življenje v Ukrajini, opisuje sli-

kovito upor Bogdana Hmielnicekega, ki je hotel streti s pomočjo Kozakov in Tatarjev Poljake in sam priti do moči. Mnogoštevilne ilustracije krasé knjigo in pomagajo čitateljevi domišljiji. Prevod je čisto okoren, čemur je pa najbrž kriva prelagateljeva natančnost, ker je hotel poslati Slovencem vsega Sienkiewicza.

3. Letopis Matice Slovenske za leto 1892. Uredil Anton Bartel. V Ljubljani natisnila „Narodna tiskarna“ 1892. Str. 304. Knjigarska cena 1 gld. — Vsebina: Dr. K. Štrekelj: Iz besednega zaklada narodovega; dr. Matija Murko: Enklitike v slovenščini; Ivan Steklasa: Jošt Josip Turn; J. Navratil: Slovenske narodne vraže in prazne vere; Anton Koblar: Zgodovina železarstva na Kranjskem; dr. Simon Šubic: O načinih skladanja števil; Ivan Tomšič: Bibliografija slovenska; E. Lah: Letopis „Matice Slovenske“. — Letošnji letopis je veliko raznovrstnejši mimo prejšnjih. Znanstveni spisi so iz raz-

ličnih strok, da si vsak lahko izbere, kar ga bolj zanima. Iz letopisa povzamemo, da je imela Matica lani 2200 udov in med njimi 197 ljudskih in vadniških učiteljev in učiteljic; lani 174. Pomnožilo se je učiteljev-matičarjev od lani na Kranjskem — 5, Štajerskem — 6, Primorskem — 11, Koroškem — 1; skupaj — 23. Veselo znamenje je, da se število učiteljev-matičarjev množi. Najbolje so relativno zastopani primorski, najslabeje kranjski učitelji, ker o koroških govoriti ne moremo. Vender število 197 še nikakor ni zadostno, ako pomislimo, da je duhovnov-matičarjev preko 800. Daleč smo zaostali. Kdor se hoče vpisati še za lansko leto, dobi še lahko vse tri knjige, to naj storé zlasti oni, ki se mislijo za naprej vpisati, da bodo imeli vso „Slovensko zemljo“ in pa povest „Z ognjem in mečem“ celo. Matičen tajnik vemo, da rad postreže vsem.

L i s t e k.

Piše: R. P. (Konec.)

Pisatelji naj pazijo, da izberejo priprosto, a jedrnato snov. Ogibljejo naj se vsem preumetno zavitim stavkom in frazam. Navada je, da začenjajo daljše povesti, namenjene odrasli mladini, z uvodi, polnimi visokodonečih fraz. Opazoval sem, kako se obnašajo pri takih povestih bralci in videl sem, da se za lepodoneči uvod niti ne zmenijo, temveč nekatero povest še le pri drugem poglavju čitati začnejo. Od kod ta razvada? Čul sem časi, da je najučenejši učitelj mnogokrat zelo slab učitelj; isto se lahko reče o pisateljih, ki pišejo mladini. Njihov visokoleteči duh se ne more ponižati do primerno nizkega duševnega obzora čitateljevega, a duh tega se ne more vspeti v višave onega: nedostaja vezi, ki bi ju družila, nedostaja — zanimanja.

Poglejmo narodno blago. Vemo, da je duševni plod priprostega zemljana. In delo neučenega možaka se ustmeno stoletja ohranja, a pisana dela učnjakov se pozablja! Ironija! — Priprostost govora in jedrnata snov v prikupljivi obliki provzročujejo, da se narodno blago tako naglo vsakemu priljubi, da je cenijo celo učenjaki. Gg. pisatelji! Pišite i vi tako, in otroci bodo veseli vaših proizvodov, brali jih bodo z zanimanjem.

Slednjič še besedo kritikovalcem. Omenjal sem že, da je kritika mnogo veljave izgubila, ker se zlorabi. Kdor ocenja, naj pomisli, da se bode na njegove opazke marsikdo oziral.

Vzemimo. Krajni šolski svet dovoli pri proračunski seji mal znesek v nakup mladinskih spisov. Rešiti je sedaj vprašanje, kaj naj se naroči. No, to ni težavno, saj imamo obilno knjižice, katere priporočajo mladini; treba je le najboljše izbrati. Izvršitev tega se prepusti

učitelju. Vzemimo zopet, ta službuje v osamljeni vasi in nima priložnosti, da bi se o tem s kakim večjim tovarišem posvetoval. Pa čemu bi bilo tega treba, saj ima naročenec šolske liste in skoro v vsakej številki je ocenjena kaka knjižica; temu bo pač tudi smel verjeti! Pa zopet zapreka! Hvalijo in ponujajo knjižice, kakor židovsko blago, da je slednjič človek res v zadregi, kaj bi naročil. Stoj! tale je posebno hvaljena. Omenjene so sicer malenkostne hibe — zakaj bi se sicer predstojče vrstice nazivale: ocena a priporočila se zelo; stoji celo, naj bi se v vsaki šolski knjižnici nahajala v več iztisih (Pop. str. 41, 1893). Prav tako! Boljé, da naročimo več iztisov dobrega dela, kakor mnogo knjižic s slabo vsebino. Naroči torej dva istisa. — Ko delo doide, prebira je hitro, da se prepriča, kaj je naročil svoji deci, a zatemni se mu čelo, ko vidi, da vsebina knjige zaradi neprimerne oblike tudi najboljšim učencem povsem ni pristopna. Krajni šolski svet zve po učencih, kakšne so one, toplo priporočene knjige, zgubi zaupanje v učitelja in v prihodnje zopetne predloge za nakup knjig hladno odkloni, češ, kmet je ubog in nima denarja, da bi se za take reči trosil. Kdo trpi škodo? Mladina, založnik, pisatelj in mogoče še kdo? Uganili ste najbrže, da imam zopet v mislih „Srce“. Pravičen ocenjevalec bi delo pač lahko priporočal večrazrednim šolam po mestih in trgih, tudi nižjim razredom srednjih šol; pripomniti bi pa moral, da skoro ni rabljivo za otroke malih vasic, ki niso razven domačih hribov, domače vasi, cerkve in šole še skoro ničesar videli, katerim so pojmi o mestu, o življenju v njem, o živahnem gibanju po ulicah, o navadah meščanov, o cirkusu, o „Zvezdi“ i. t. d. čisto neznani, kateri si

zaradi tega ne morejo vsebine povesti predstavljati in jim je izluščanje nauka iz povesti nemogoče.

Toda rekel bo kdo: Ako bomo tako natančni, ne bo nikakega napredka, ne dobimo več knjižic. V resnici je narobe. Ravno stroga kritika bo izboljšala književnost, kajti pisatelji se bodo potrudili, da res kaj poštenega napišejo; taki spisi se bodo tudi hitro spečavali, slabim spisom pa bo pot med ljudstvo zaprta. Dokler se bo pa vsak spis, ki ima le to dobro lastnost, da je pisan v našem jeziku, na vsa usta hvalil, lezi bomo proti ogromnemu številu knjižic — rakovo pot! Priznam, da je stališče kritika težavno. On mora precej znati, biti mora odločen in neustrašen, a vrh tega še vstrajen in potrpljiv. Kdor ima te lastnosti onemu veljaj: „Le krepko dalje!“

Še na nekaj bi opozoril ocenjevalce.

Z najnatančnejšim povekšalnim steklom premotrijo vsak stavek, in da je le katera besedica malo tuje zavita, da je besedica le za pičico drugače postavljena, nego se jim zdi, že dobi rdečo črto; na snov pa često popolnoma pozabijo. Odločen neprijatelj sem tujemu zavijanju, še odločnejši modernim spakirijam lepo zvenečih besed, dasi jih pisatelj mogoče po kakem pravilu lahko opraviči. Dokaže in opraviči se lahko marsikaj. Spominjam se, da nam je nekaj g. profesor matematike uporabljal o osnovne resnice dokazal, da je $7 = 13$. Učenec drugega razreda bi se temu smejal!

Pri spisovanju in ocenjevanju mladinskih spisov naj bi bilo načelo:

Knjiga sodrži dobro vsebino in bodi pisana preprosto, lahko umevno in domače; izrazi, kateri so sicer malo tuje zaviti, pa so med ljudstvom udomačeni, naj ostanejo, kajti knjigi je namen v otroku bu-

diti veselje do prostovoljnega in samostojnega branja, ne pa vaditi ga učenih fraz. Kako pa more v otroku veselje do branja zaplamteti, ko mu stavijo veliko ovir nespametni roditelji, ki ga ne morejo s knjigo v roki gledati; ko otroka njegova narava od branja odvrta in ga zapeljuje k igračam; ko mu zadnjo trohico veselja, katero je vcepil skrbni učitelj v njegovo mlado srce, poderejo neumljive besede!

Kdor ocenjuje te vrste knjižice, naj pazi najprvo na vsebino in poljudnost, potem še le sledi slovnič.

Mogoče bodo moji nazori koga razkačili, češ, da sem proti čiščenju jezika, proti trebljenju tujk. Njemu odgovorim mirnim srcem: „Potrpi prijatelj! vsaka stvar o svojem času!“ Omenil sem že, da mi veljajo ti nazori pri spisih, namenjenim prvcem v branji, in to so učenci ljudskih šol. Drevesca, ki je komaj vskalilo, ne bo nihče prirezoval, temveč varoval ga bode vsakega poškodovanja in skrbel bo, da se učvrsti; kadar si je pa opomoglo, prireže brez skrbi veje, katere mu kazijo podobo. Jezik naj se z največjo skrbnostjo pili v knjigah, namenjenih šolski rabi, ali odrastli mladini; prvencev pa katerim dela dosti težave razlika med narčjem in najnavadnejšim pismenim govorom, ne trapite z neznanimi izrazi!

Predstoječe sem pisal brez osebne mrznje, brez zlobnega namena. Kdor je pazljivo čital, uvidel je, da smo s prave poti zašli; da treba, da krenejo na pravi tir. Ako se kdo ne strinja z označenimi nazori, naj jih ovrže; slobodno mu. Potrebno pa je, da se v tej stvari dogovorimo do čistega, kajti zavisen je od nje napredek in prospek naše mladine!

Naši dopisi.

S Krasa. (Dva grobova.) V 26. dan грудна min. leta je umrl nenadno — zadet od kapi — g. Anton Pakiž, nadučitelj in predsednik krajnega šolskega sveta v Lokvi v sežanskem okraji. Bil je rajni komaj 31 let star, komaj 1½ leta poročen in kot tragičen slučaj bodi omenjeno, da mu je soproga rodila sina, ko je on že ležal na mrtvaškem odru. Anton Pakiž je bil učitelj v pravem pomenu besede; poleg tega je bil tudi občinski tajnik in organist. Vse službe je dobro opravljal; zato ga je tudi ljudstvo visoko čislalo. Pri pogrebu so mu zapeli učitelji-tovariši v cerkvi in na grobu žalostinko in nabrali so 12 gl. za družbo sv. Cirila in Metoda namesto vencev. Bodi mu zemljica lahka!

Dnē 11. prosinca t. l. je umrl po dolgem bolehanji Anton Fabiani, veleposestnik v Kobdilju pri Štanjelu v komenskem sodnem okraji. Blagi mož je dočakal 86. leto ter je imel priliko gledati uspehe

svojega blagotvornega delovanja. V svojem času je bil načelnik cestnega odbora, ud pomnoženega okrajnega šolskega sveta i. t. d. Posebno gledé pogozdovanja Krasa se je odlikoval ter je delal in pomagal kjer bodi, da se je vse pogodilo. Bil je velik prijatelj priprostemu ljudstvu in kot bogataš mu je pomagal izdatno. V vseh korporacijah je deloval na to, da se niso kmetu nalagali preveliki davki. Zbog tega je bil vedno v okrajnem šolskem svetu nasprotnik zidanju novih in razširjenju šol, kar jaz — seveda kot učitelj — ne morem odobrovati.

Anton Fabiani je zapustil 6 sinov in 5 hčera; ako se ne motim, je večina sinov akademično izobrazbenih, kajti med njimi je jeden c. kr. okrajni glavar v Voloski v Istri, jeden je uradnik pri Lloyd, jeden je arhitekt, jeden c. kr. namestniški konceptni praktikant pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Sežani, jeden je trgovec na Štajerskem in najstarejši je doma,

kjer je prevzel gospodarstvo. Hčere so — izvzemši jedne — vse omožene.

Končno naj bode omenjeno, da je bil Anton Fabiani priljubljen v vsih krogih. Zaradi njegovih velikih zaslug ga je Nj. Veličanstvo odlikovalo z viteškim križem Frančišek Jožefovega reda.

Blagi pokojnik naj v miru počiva. *L—n.*

Iz Stopič. Kako težaven je pouk tam, kjer je prevelika množica otrok, ve le tisti, kateri je to že skusil. Veliko je pa še šol, v katerih je čez postavno število šolskih otrok in to večinoma na jednorazrednicah. Koliko truda, koliko dela ima učitelj z 200 do 300 učenci! — Kakšna pa je plača za to? — Bi li ne bilo res pravično, da se plače uredi po službenih letih? Pa ne moremo, mi bodele rekli; zato jenjam o tem, pa povem nekaj o naši šoli.

Pri nas imamo že več kot jedno desetletje vsako leto krog 300 šolskih otrok, (seveda je za šolo godnih še več); zato je lansko leto tukajšnji okrajni šolski svet prosil za razširjenje jednorazrednice v dvorazrednico. Da bo to težavno, je gotovo. Če tudi je šolsko poslopje veliko videti, vendar ni prostora za drugi razred; zato bo treba šolo dozidati, kakor se je izrazil tudi bl. g. glavar lansko leto, ko je šolo pregledaval. Naša želja je le, da bi se to tudi kmalu uresničilo, ker pouk pri tolikem številu otrok trpi, ko se ne doseže zaželjeni cilj.

Velike važnosti je dandanes pouk v deških rokotvornih delih, zato ga nameravamo tudi na tej šoli vpeljati. Slavni deželni odbor nam je že v ta namen dal 120 gld. in sl. kranjska hranilnica 100 gld. podpore, tako je začetek že storjen; treba nam je še dovoljenja od c. kr. deželnega šolskega sveta, da pri-
čnemo s poukom.

Še nekaj mi bodi dovoljeno dostaviti. Letos preteče 10 let, od kar je mnogo mojih gg. tovarišev zapustilo pripravnico. Nekateri so izrekli željo, da bi 10letnico skupno obhajali in sicer v beli Ljubljani od koder smo se razpršili. Zatorej naj blagoizvolijo vsi oni gg. tovariši, katerim je do tega, da se omenjena želja uresniči, podpisanemu naznaniti, se li mislijo udeležiti skupne desetletnice, kje, kdaj in po kakem vspredu, da potem naznanim občno željo v našem č. „Tovarišu“, — kateri — upam — bo to sprejel.*)

V. Zavrl.

Z Dolenjske meseca svečana t. l. V teku zadnjih let se je zgodilo za nas ljudske učitelje na Kranjskem primeroma mnogo. Vsled regulacij in zboljšanja učiteljskih plač, vsled razširjenja mnogih šol na večrazrednice, vsled otvorenja ferijalnega tečaja za sadjarstvo in vinarstvo, vsled podpore za obiskovanje učiteljskega tečaja na Dunaji za izobrazbo v deških ročnih delih — trudi se visoki deželni zbor kranjski, da bi nam naše materialno stanje po močnosti zboljšal, pa tudi, da bi našo delavnost za povzdigo narodnega blagostanja povečal. — Ali je s

tem vsem faktorjem vstreženo, ne vem, toliko je pa resnica, da vsak izmed nas teh dobrot ni bil deležen in jih tudi ne more biti; na drugi strani se pa za povzdigo narodne blaginje ni še vse storilo, kar je mogoče.

Marsikak nas učiteljev, da si mlad in ukažljen, trudi se zaman, da bi v prilično kratkem času do nadučiteljske službe pospel se; marsikak slušbuje v tacem kraju, kjer je on s službovanjem zadovoljen in prebivalstvo ž njim, toda prepričeli dohodki silijo ga, za boljša službena mesta prositi. Stalne postranske dohodke pridobiti je časi celo nemogoče in od tod težnja drugam pomagati si.

Visoki deželni zbor pač skrbi za to, da nam učiteljem podajo priliko, da se izurimo v sadjarstvu in vinarstvu; tu se gotovo dá marsikak krajec zaslužiti, stalni in imenovanja vredni postranski dohodek pa to nikakor ni; učitelj je vesel, če mnogo drevesec med farane speča in da jih le-ti zasadijo. Hvala za to delo je često grda nehlajnost. Vender ravno mi učitelji si lahko z nekim postranskim dohodkom tako svoje službeno mesto omilimo, da si ne želimo drugam prestavljeni biti. Tak postranski zaslužek je gotovo tistim mogoč, kateri imajo veselje do čebelarstva. Naša Kranjska je sloveča po svoji čebeli, katera je svetovno znana po svoji pridnosti in pohlevnosti, iz vseh delov sveta, iz vseh evropskih držav poprašujejo po nji, vzlasti se spomladi roji drago plačujejo in lahko spečajo; naša kronovina je pa tudi v srečnem položaji, da ima jako ugodno lego, veliko paše za čebele — ne manjka jej družega, kakor pridnih in vnetih čebelarjev. In zakaj se ne bi iz med nad 500 učiteljskih močij jih dobršni odstotek našlo, kateri bi z veseljem se čebelarstva lotili? Ako se ne motim, se je svoje dni, ko je bila preparandija še v Idriji, čebelarstvo na učiteljski predavalo. — Ne pristoji mi beseda, ali naj se ta predmet vnovič na sedanjem učiteljski uvede, toliko je pa gotovo, koristen bi bil. Seveda za jeden predmet razširili bi se učni predmeti, koja se od pripravnikov zahtevajo. Vender, ako so že pred mnogimi leti upeljavo take vednosti za tako potrebno spoznali, ne škodovalo bi nam dandanes. Dokler se pa to ne uresniči, menim, da nam ni treba križem rok držati, ampak pomagajmo si sami! Dobrih knjig, iz katerih se dá teoretično čebelarstvo priučiti, vzlasti nemških (Vogel, Berlepsch, Schachinger) ne primanjkuje; praktično izurjenost moramo si na tak način pridobiti, da poprašujemo znane čebelarje za svet, jih večkrat obiskujemo in se marljivo s čebelami pečamo. Poznam čebelarje, kateri si v ugodnih letih po več sto goldinarjev s čebelarstvom pridobijo in naš čebelarški mojster in trgovec s čebelami v Mojstrani na Gorenjskem gospod Ambrožič peča se v prav veliki meri — uprašajte njega: ali se ne dá čebelarstvo racionalno na Kranjskem gojiti? — Prepričan sem, da kar je za priproste kmetovalce mogoče, kar vzlasti

*) Prav radovoljno.

Ured.

na Gorenjskem v obilnej meri opazujemo, da se narod brez pravega teoretičnega pouka z lepim uspehom ukvarja s čebelarstvom — to bi bilo kot postranski dohodek za marsikateriga nas učiteljev toliko važnejše in s toliko lepšim uspehom venčano. Koliko prijetnih ur, koliko zabave, koliko kratkočasje ima se vrh dobička pri tem!

Ker je vsak začetek težak, ker si je treba čebelnjak, potrebne panje, priprave in slednjic čebele omisliti, kar seveda stane, zato bi bilo morda na pravem mestu, da bi se pri nas na Kranjskem tako napravilo, kakor se že nekoliko let na Ogerskem z najlepšim uspehom deluje. Manj inoviti posestniki in drugi, kateri se želé s čebelarstvom pečati, dobijo proti izkazu državno podporo v znesku 100—150 gld. za napravo čebelnjaka in nakup čebel. To neobrestno posojilo povračujejo nazaj v sledečih obrokih. Po preteku petih let začne vsako leto po 15 do 20 gld. vračevati tako, da čez 10 let posojilo vrnejo, čebelnjak in čebele jim pa ostanejo.

Da se čebelarstvo na Kranjskem povzdigne, ker se je v prejšnjih časih v večji meri gojilo in deželi lepe dohodke donášalo, menim, da imamo poleg duhovščine mi učitelji lepo priliko, da se to zgodi. Pri tem koristimo narodu, da ga napeljujemo k dobremu in lahkemu viru dohodkov.

Ako bi visoki deželni zbor dovolil nekatera brezobrestna posojila v zneskih po 100—150 gld. nekaterim učiteljem, recimo 5—6; ako bi veleslavna kranjska hranilnica isto storila, ako bi slavna c. kr. kinezijska družba s poukom vrh tega uplivala — upam, da bi se čebelarstvo povzdignilo na višjo stopinjo.

Z Dobrove. (Vsakemu svoje.) Kronika naše šole hrani vrlemu g. učitelju Jožofu Novaku z dné 15. kimovca 1892. l. sledeči laskavi spomin: „Danes poslovil se je tukaj blagi in vrli učitelj gosp. Jožef Novak, preselivši se na drugo učiteljsko službo na Brezovici pri Ljubljani. Ta vrli in blagi mladenič je služboval tukaj na Dobrovi skozi tri leta. Dičijo ga vse najlepše lastnosti kakor: ponižnost, krotkost, pravo krščansko-pobožno življenje, miroljubnost, izredna pridnost in delavnost v težavnem in imenitnem poklicu ter istinita ljubezen do v pouk

mu izročene šolske mladine. Ker je vrlo nadarjen in v svojem poklicu, z vedami izvrstno podkovan, dosegal je s svojim praktičnim postopanjem pri pouku v resnici najlepše uspehe, radi česar ga bomo Dobrovčani zeló pogrešali.

Otroci so ga radi imeli in resnično ljubili ne le kot natančnega in vestnega učitelja, nego temveč kot pravega prijatelja in dobrotnika svojega; zato so bili mu tudi vedno iz srca udani in so mu z vrlimi uspehi delali veselje ter mu trud tako z hvaležnostjo povračevali, kar vse je bilo tudi njemu samemu v največjo radost. Pa ne le šolska mladina, nego tudi odrasli vse šolske občine so ga ljubili; s svojim mirnim in odkritim značajem, prijaznim občevarjem in blagim srcem si je bil pridobil takoj ob nastopu službe tukajšnje pri občanah popolno zaupanje in naklonjenost, kar si je v polni meri tudi bil do konca službovanja njegovega tukaj ohranil. Ob njegovi preselitvi od tod je bil le jeden glas med občinstvom: „Škoda, da nas je zapustil; vrli učitelj in izgleдни kristijan je bil“.

Vsem, katere je poučeval in s katerimi je občevar, ostane vedno v najboljšem in najhvaležnejšem spominu.

Blagoslov in pomoč božja naj spremlja vrlega gospoda učitelja po vseh njegovih potih; prava pamet in trdno zdravje bodita mu do skrajnih dni človeškega življenja najzvestejša spremljevalca in tovariša ter naj mu delata njegov sicer težaven a imeniten poklic učiteljski mil in prijeten!“

Želja je, da bi Bog mili domovini slovenski naklonil prav veliko število tako uzornih učiteljev! R.

Z Iga. V četrtek dné 26. prosinca okolu polu 10. ure zjutraj je začelo goreti malo šolsko poslopje na Golem. Ogenj je nastal vsled pregoritve lesa pri peči. Pogorela je le streha in podstrešje ter oboknice, ki so bile pod streho spravljene. Škode je do 100 gld. Klopi in vso drugo opravo in učne pomočke so rešili in znesli v farovž, kjer bode sedaj gospod župnik M. Erzar moral poučevati, kakor je lansko leto. Šolica je bila po leti 1892. po prizadevanji g. župnika popravljena in letos bo treba zopet na delo, a ljudstvo je ubogo. T.

Društveni vestnik.

Iz našega društva. Dné 14. prosinca t. l. je imel novoizvoljeni odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ svojo prvo sejo.

Ko je g. starosta Fr. Raktelj bivšega g. predsednika Andr. Žumra za marljivo in plodonosno delovanje v preteklem letu zahvalil in ga prosil, da naj tudi zanaprej prevzame predsedništvo, — g. predsednik celemu odboru popolno zahvalo izrekel, sestavil se je odbor tako-le: G. Andr. Žumer, predsednik in

urednik glasila; g. Fr. Raktelj, podpredsednik; g. Jak. Eurlan, tajnik; g. Fr. Kokalj, blagajnik; g. Al. Kcel, knjižničar. Odborniki gg.: Jos. Cepuder, Jak. Dimnik, Janko Likar in Ant. Razinger. V redakcijski odbor sta bila voljena gg. Jak. Dimnik in Al. Kcel.

Bivšima odbornikoma gg. Iv. Tomšiču in Iv. Krulcu sklene se za njuno požrtvovalno in mnogoletno delovanje v prid društva pismo zahvalo, ob jednom

pa prošnji izreči, da naj bi tudi v prihodnje društvu zvesta in ravno tako delavna ostala.

G. predsednik naznani, da mu je došel odlok vis. deželnega odbora, kateri naznanja, da se je ustreglo društveni prošnji zaradi nagrad za poučevanje v šolskih delarnah.

Poverjeništvu „Pedagoškega društva v Krškem“ prevzame g. Fr. Kokalj.

Po sklepu občnega zbora se bode izrekla za pri-pomoč ali sodelovanje pri Komenskega slavnosti pis-mena zahvala naslednjim: Sl. mestnemu zboru, Či-talnici, gđc. Suwi in Rischner in g. prof. Zupančiču.

Blagajniku se naroči, da naj še jedenkrat vse naročnike pod kuverto tirja. Oni, kateri ne bodo odgovorili in že 3 leta lista niso plačali, bodo se iz-brisali in list se jim bode takoj ustavil.

Glede „Učiteljskega doma“ se bode obravnavalo v posebni seji.

G. knjižničar naj odda po sklepu občnega zbora družbi „sv. Cirila in Metoda“ in „Narodni šoli“ po 100 iztisov knjižic za mladino, druge pa trgovcema gg. Giontiniju in Zagorjanu, katera naj jih po 15 kr. prodajata.

Vestnik.

Inspekcija. Vodja c. kr. deželne vlade kranjske g. dvorni svetnik Viktor baron Hein je v spremstvu g. deželnega šolskega nadzornika. J. Šumana nad-zoroval i. s. dné 3. t. m. ljubljansko višjo gimnazijo, dné 6. m. prvo mestno deško ljudsko šolo, kjer si je natanko ogledal vse poslopje, knjižnico in bogato zbirko učil, in dné 7. t. m. osemrazredno mestno de-klško šolo.

Iz c. kr. deželnega šolskega sveta zadnje seje: G. predsednik otvori sejo in zapisničar poroča o stva-reh, ki se od prejšnje seje sem kurentno rešile, kar se vzame na znanje. Več učiteljem se dovolijo nagrade in podpore. Fr. Orožnova knjiga „Metodika zemlje-pisnega pouka“ se odobri za ročno rabo gojencem moškega in ženskega učiteljsišča. Leopold Filipova učiteljska ustanova se za leta 1893, 1894 in 1895 podeli učiteljem v Lozicah, Rovtah, Šmarinem pod Šmarno goro, Zagradci in v Dolu (Mariathal). Dr-žavna in deželna podpora za zboljšanje šolskih vrtov za leto 1892 se razdeli med 22 učiteljev. Dovolj se otvoritev posebnega šolskega oddelka za oddaljene otroke v šolskem okolišji Škofja Loka. (Imenovanja glej doli!)

Imenovanje. Minister za uk in bogočastje je imenoval za dobo dveh let t. j. do 31. grudnia 1894 nadzornikoma obrtnih nadaljevalnih šol i. s. Julija viteza Siegl-a za obrtno nadaljevalne šole v Ko-čevji in Julija viteza Siegl-a in Fr. Kneschau-rek-a za obrtne nadaljevalne šole v Postojini, Škofji Loki, Krškem, Kranji, Ljubljani, Me-tliki, Trziči, Radovljici, Novem Mestu in Kamniku.

Osobne vesti. Gđc. Marijana Jamšek, časasna učiteljica na tretjem učnem mestu na trirazrednici v Domžalah, postala je stalna učiteljica na tem mestu. — G. Ivan Dolinar, unirovljen učitelj, namestuje obolelo drugo učno moč na dvorazrednici v Poljanah. — Na svojih službah so se stalno umestili: G. Francišek Štefančič za tretje in g. Lovro Perko za četrto učno mesto na štirirazrednici v Črnomlju, g. Martin Humek za drugo učno mesto na dvorazrednici na Raki, g. Feliks Nagu za tretje učno mesto na triraz-rednici v Leskovci, gđc. Marija Sigon za drugo učno mesto na dvorazrednici v Sp. Idriji, g. Anton Sonc na jednorazrednici v Trziči.

Ubožne knjige iz c. kr. šolsko-knjižne za-loge na Dunaji. Vsled razpisa c. kr. naučnega mi-nisterstva z dné 23. grudnia 1892 št. 27.910 je iz te zaloge za leto 1893/4. za Kranjsko določenih ubožnih knjig v vrednosti 1900 gld. 63 kr.

Za načrt najboljše šolske klopi razpisuje du-najski mestni svet nagrade i. s. za najboljši načrt, ako zadostuje določenim zahtevam, 1000 gld., za drugi 500 gld. in za tretji 300 gld. Načrte je predložiti do konca meseca rožnika t. l. dunajskemu mestnemu magistratu.

Dobro uravnane šole. Kakor sploh v Švediji tako so kaj dodro uravnane ljudske šole v Stockhol-mu. Tam ima vsaka šolska soba največ 35 sedežev. Vsak otrok ima za se posebno mizo (pult) s posebnim njemu primernim sedežem, tako da more učitelj z vsake strani k vsakemu otroku priti. Za obleko in dežnike so posebne predsobe. Poučuje se samo dopoldne, po-popoldanske ure pa so določene za telovadbo in deška in deklška ročna dela; tam je namreč pri vsaki šoli tudi šolska delarna. Po vsaki učni uri je četrť ure odmora. Za malo južno je določenih 20 minut in se ta čas spuste otroci po zini na široke mostovže, po leti pa na igrališče, katero se nahaja pri vsaki šoli. „N.“

Okrajni šolski nadzorniki v Cislitvaniji so večinoma ljudski in meščanski učitelji in sicer na Nižjem Avstrijskem 18 od 27, na Gornjem Avstrij-skem 5 od 11, na Solnograškem 0 od 3, na Štajar-skem 16 od 23, na Koroškem 13 od 14, na Kranjskem 7 od 13, na Primorskem 6 od 14, na Tirolskem 13 od 21, na Predarlškem 1 od 2, na Českem 39 od 78, na Moravskem 24 od 51, v Šleziji 2 od 7, v Galiciji 38 od 48, v Bukovini 7 od 20 in v Dalmaciji 6 od 10. Skupaj 190 od 332 t. j. 57%.

Koliko je jedna milijarda v zlatu ali v srebru. Neki Francoz je izračunil nastopne podrob-nosti, ki utegnejo zanimati posebno zdaj, ko se o mi-lijonih in milijardah toliko govori glede na Panamsko afero. V zlatu bi tehtala jedna milijarda celih 322.500 kilogramov, obseg njen bi znašal kakih 12 kub. me-trov. Če bi se to zlato razkovalo v zlato žico, pre-pregla bi se ž njo zemeljska obla in še bi preostal lep kos. Milijarda v srebru bi tehtala 5 milijonov ki-logramov, volumn njen bi iznašal 477 kub. metrov. Napraviti bi se dala 4 milimetre debela žica, s katero ki se prepregla zemeljska obla. Za prevoz milijarde v zlatu trebalo bi 64 železniških vagonov, ki bi zavze-mali dolgot 400 metrov, za milijardo srebra bi pa trebalo 1000 vagonov po 5 ton zadržaja, ki bi zav-zemali dolgot 6 kilometrov. Če bi se milijarda zlata sestavila v jeden kos, bi jo 6000 ljudi komaj pre-maknilo z mesta. Če bi se milijarda srebra podelila med 500.000 ljudi, dobila bi vsaka osoba 10 kilogramov.

Naše društvo je svojemu umršemu častnemu članu kanoniku Jožefu Marnu položilo na krsto lep venec s trakovi.

Zahvala. Slavno podporno društvo „Narodna šola“ je izvolilo za malo poslano vsoto podeliti tukajšnji šoli obilo raznega šolskega blaga. Podpisana štejeva si v prijetno dolžnost, tem potem v imeni šolske mladine temu prekornistnemu društvu izreči iskreno, pristrčno zahvalo.

V Borovnici, dné 26. prosinca 1893.

Fr. Papler,
nadučitelj

Jos. Verbič,
predsednik kraj. šol. sveta.

Zahvala. Slavno in prekornistno društvo „Narodna šola“ je poslalo za malo vplačano vsoto tukajšnji ljudski šoli zelo mnogo raznih učilnih pripomočkov, kakor zvezkov, peres, svinčnikov i. t. d. za kar se v imeni uboge šolske mladine najtopleje zahvaljuje voditeljstvo ljudske šole v Dolenjem Logatci dné 6. prosinca 1893.

Najtoplejšo zahvalo izrekata voditeljstvu ljudskih šol v Dolenjem in Gorenjem Logatci častitemu odboru ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Logatci i. s. velecejenim gospem Gruntar Mariji, Levičnik Mariji, Majdič Amaliji in Ribnikar Mariji ter gospicama Arko Ivanki in Rihar Franciški za ves njihov trud, katerega jim je proizročila prireditev veselice, osobito pa nabiranje daril, iz katere zbirke se je napravila obleka ubožni mladini logaških ljudskih šol. Dneva 24. grudna 1892. in 5. prosinca 1893 ne ostaneta le v vednem spominu onim 100 otrokom, kateri so bili obdarovani, temveč vsem

drugim. Bog Vam povrni stoterno, kar ste ubogi in potrebni mladini sprosili — kar ste taisti dobrega storili.

Voditeljstvu ljudskih šol v Logatcu, dné 6. prosinca 1893.
Vojteh Ribnikar.

Ivan Kerne.

Zahvala. Slavno podporno društvo „Narodna šola“ je izvolilo tukajšnji šoli za znesek 10 gld. priposlati mnogo šolskega blaga. Istotako oskrbelo je tukajšnji šoli za znesek 33 gld. lep telurij; precej velik električni kolovrat s pripadajočimi aparati; zemljevid „Evropa“ in 12 tabel za nazorni nauk (Schreiber-Rokodelstvo), za kar se podpisani dobrodelnemu društvu najpristrčneje zahvaljuje.

Vodstvo šole v Vipavi dne 5. svečana 1893.

Anton Skala, šolski voditelj.

Zahvala. Častiti g. Rajčevič, tukajšnji katehet blagoizvolil je šolarski knjižnici podariti XXII. tečaj Vrteca. Podpisani si šteje v dolžnost, da blagemu šolskemu prijatelju in dobrotniku izreka najtoplejšo zahvalo.

Vodstvo šole v Vipavi, dné 5. svečana 1893.

Anton Skala,
šol. voditelj.

Zahvala. Ker sem letos tudi III. razred tukajšnje štirirazrednice zapisal kot ustanovnik „Narodni šoli v Ljubljani“, mi je blagoizvolila „Narodna šola“ prav obilno šolskega blaga razne baže poslati. Zahvaljujem se v imeni obdarovanih učencev, ter želim prav veliko podpornikov!

St. Jernej, 8. prosinca 1893.

Jan. Sajč,
nadučitelj.

Uradni razpis učiteljske službe.

Št. 98

o. š. sv. Na jednorazrednici v Hotiči pri Litiji je stalno ali začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, z opravičeno 30 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do konca meseca svečana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji
dné 3. svečana 1893.

Častitim naročnikom „Učiteljskega Tovarlša“.

Za naročnike »Uč. Tov.« sem tudi letos priredil originalne platnice za ta list v črnem platnu z zlatim tiskom na prednji strani in po hrbtu po načinu, kakor so v navadi platnice pri zakonskih zbirkah. V nadi, da dobim dosti naročnikov, postavil sem ceno samo na 40 kr. (po pošti 50 kr.). Po isti ceni se dobe platnice za prejšnje letnike. Z vezanjem vred računim za letnik 85 kr. Za obilno naročbo so priporoča

Ivan Bonač,

knjigovez,

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 6.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.